

Täysistunto

Tiistai 29.11.2022 klo 13.59—20.30

31. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Business Finland Venture Capital Oy -nimisestä valtion kokonaan omistamasta osakeyhtiöstä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 266/2022 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 27/2022 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 31. asia. Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö TaVM 27/2022 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Avaan yleiskeskustelun. Esittelypuheenvuoro, edustaja Grahn-Laasonen, olkaa hyvä.

Keskustelu

20.21 **Sanni Grahn-Laasonen kok** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Talousvaliokunta on käsitellyt valmiiksi myöskin Business Finland Venture Capital Oy -nimistä valtion kokonaan omistamaa osakeyhtiötä koskevan hallituksen esityksen 266/2022, ja lyhyesti esittelen tämän mietinnön.

Lainmuutoksella lisättäisiin Business Finland Venture Capital Oy:n tehtäviin mahdollisuus valtion tukea sisältäviin, oman pääoman ehtoihin sijoituksiin. Tämä tapahtuisi työ- ja elinkeinoministeriön elinkeinopoliittisten toimeksiantojen pohjalta valtioneuvoston talouspoliittisen ministerivaliokunnan puoleltua asiaan. Ehdotus vastaisi osaltaan myös hallitusohjelman tavoitetta yritysten rahoitusaseman ja oman pääoman vahvistamisesta. Ehdotus laajentaisi Business Finland Venture Capital Oy:n tehtävää tältä osin myös muihin kuin alkuvaiheen yrityksiin.

Ehdotus liittyy vuoden 2023 talousarvioon. Talousarvioesityksen täydentävään esitykseen sisältyy tähän tarkoitukseen 90 miljoonan euron määrärahaehdotus momentille 23.40.89.

Lakiehdotus laajentaisi Business Finland Venture Capitalin lakisääteistä tehtävää muttei muuttaisi sen ensisijaista tarkoitusta. Yhtiön tarkoituksena on pääomasijoitusmarkkinan kehittäminen korjaamalla ensisijaisesti yritysten alkuvaiheen rahoituksen tarjonnassa esiintyviä puutteita.

Näiden ehdotettujen toimenpiteiden kautta voitaisiin vahvistaa tietyn strategisesti tärkeän yhtiön ja laajemmin tietyn elinkeino- tai teollisuuspoliittisesti tärkeän toimialan tai klusterin elinvoimaisuutta. Sääntelyn tarve liittyy erityisesti poikkeuksellisten olosuhteiden kuten koronapandemian tai Venäjän Ukrainaan kohdistaman hyökkäyssodan kaltaisten tapahtumien vaikutusten lieventämiseen. Sääntely parantaisi myös Suomen edellytyksiä vastata kilpailijamaissa toteutettaviin vastaaviin toimenpiteisiin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 131/2022 vp

Talousvaliokunta kiinnittää mietinnössä huomiota siihen, että hallituksen esityksessä uusi tukitehtävä ehdotetaan sijoitettavaksi Business Finland Venture Capital Oy -nimiseen valtion kokonaan omistamaan osakeyhtiöön huolimatta siitä, että sen taseessa olevat varat eivät riitä ainakaan kovin suuriin tukioperaatioihin ilman valtion talousarviosta tulevaa lisärahoitusta. Lainmuutoksen taloudellisia vaikutuksia on mahdollista arvioida vasta hyvin alustavasti.

Talousvaliokunta katsoo, että hallituksen esityksessä olisi ollut syytä nyt esitettyä kattavammin perustella sitä, miksi tukimuoto halutaan sijoittaa nyt ehdotettuun yhtiöön eikä esimerkiksi työ- ja elinkeinoministeriöön. Hallituksen esityksen perusteluissa on tarkasteltu asiaa lähinnä sen osoittamiseksi, että oikeudelliset edellytykset viranomaistehtävän antamiselle muulle taholle kuin viranomaiselle täyttyvät, eikä niinkään siltä kannalta, miksi tehtävän hoitaminen yhtiössä on valtion kannalta parempi vaihtoehto kuin sen hoitaminen viranomaisen taholta.

Keskeisenä perusteena nyt ehdotetulle sääntelyratkaisulle voidaan pitää sitä, että kyseessä ovat oman pääoman ehtoiset suorat sijoitukset, jotka kuitenkin sisältävät valtion tukea. Talousvaliokunnan saaman selvityksen perusteella oman pääoman ehtoinen rahoitusinstrumentti on yksi teollisuuspolitiikan työvälineistä ja vahvistaa osaltaan valtion keinovalikoimaa vallitsevassa epävarmassa tilanteessa. Vastaavan kaltaisia järjestelyjä on käytössä myös kilpailijamaissa.

Talousvaliokunta yhtyy arvioon siitä, ettei tehtävän antaminen esimerkiksi Suomen Teollisuussijoitus Oy:lle eli Tesille olisi perusteltua sen vuoksi, että Tesin tulee tehdä sijoituksia markkinaehtoisesti, eikä olisi perusteltua tältä osin muuttaa sen vakiintunutta asemaa pääomasijoitusmarkkinoilla. Business Finland Venture Capital on puolestaan julkinen pääomasijoittaja, jonka keinovalikoimaan on jo yhtiön perustamisvuodesta 2014 lähtien sisältynyt myös tukea sisältäviä rahastosijoituksia. Ratkaisun voidaan siten arvioida turvaavan nykyisen hyväksi havaitun työnjaon julkisten pääomasijoittajien välillä. Tesi toimii siis jatkossakin markkinaehtoisena julkisena pääomasijoittajana, ja Business Finland Venture Capital Oy:n kautta voidaan hyödyntää EU:n valtiontukioikeuden mukaisia instrumentteja tarkoin harkituissa poikkeustilanteissa.

Ehdotetulle sääntelylle ei talousvaliokunnan saaman selvityksen perusteella ole perustuslain 124 §:ssä tarkoitettuun tarpeellisuus- tai tarkoituksenmukaisuusedellytykseen liittyvää estettä. Yhtiölle annettavaksi ehdotettuihin toimeksiantotehtäviin ei ole myöskään katsottu liittyvän merkittävää julkisen vallan käyttöä. Tällaisia ovat esimerkiksi takaisinperintään liittyvät tehtävät, jotka ehdotuksen mukaan kuuluisivat viranomaiselle, työ- ja elinkeinoministeriölle.

Talousvaliokunta kiinnittää huomiota siihen, että nyt ehdotetun sääntelyn mahdollistamat sijoituspäätökset olisivat tosiasiaassa työ- ja elinkeinoministeriön toimeksiantamia ja talouspoliittisen ministerivaliokunnan puoltamia. Tällöin yrityksen hallituksen ja toimitusjohtajan vastuun arvioinnissa samoin kuin kysymyksessä yhtiökokouksessa myönnettävästä vastuuvapaudesta tulee ottaa tämä tavanomaisesta poikkeava asetus huomioon.

Talousvaliokunta korostaa, että valtiontukea sisältäviä pääomasijoituksia tulee käyttää vain tilanteissa, joissa pääomasijoitusten tarve liittyy yritysten toimintaedellytysten turvaamiseen poikkeuksellisissa tilanteissa. Valtion vastuita ja riskejä nostaville toimille tulee olla korkea kynnys.

Keskeistä on myös, että pääomasijoitusten tekeminen liittyy tilanteisiin, joissa olisi kyse yksittäistä yritystä laajemmin yritysryhmän tai toimialan elinvoimaisuudesta tai vaikutuk-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 131/2022 vp

seltaan erityisen merkittävistä hankkeista. Valtiontukiin liittyy aina riski kilpailun vääristymisestä.

Ja nyt aika loppuu, joten loput voi tietysti käydä lukemassa siitä meidän mietinnöstämme. Yksimielinen päätösehdotus valiokunnassa on, että eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 266/2022 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.